

PET STOLJEĆA DOMINIKANSKE PRISUTNOSTI NA KORČULI (1480—1980)

A.L. FAZINIĆ

Povodom 500. obljetnice osnivanja dominikanskog samostana u Korčuli donosimo kratak sadržaj rukopisa korčulanskog povjesničara Petra Dimitri: *Memorie del Convento di S. Nicolò fuori di Curzola* raccolte da Pietro Dimitri Cittadino di Curzola, colla trascrizione dei Documenti citati nelle dette Memorie, per alfabeto. Tih dokumenata ima jedanaest. Donijet ćemo samo prva dva, koja se odnose na darovnicu zemljišta za gradnju samostana.

Dimitrijevi rukopis nije nikada objelodanjen tiskom. Samostan dominikanaca u Korčuli čuva jedan prijepis o. Anđela M. Miškova, ali ovaj nije naznačio iz kojeg predloška je prepisao. Dimitri je opisao vrijeme od 1480. tj. od početka zidanja samostana i crkve pa sve do 1844. godine, dakle nešto više od tri i pol stoljeća.

Pored „Memorie” Dimitri je autor rukopisa *Descrizione di tutte le Chiese ed altari che esistono nella città e borghi di Curzola i Memorie sul Vescovato di Curzola*. Oba rukopisa čuvaju se u opatskom arhivu u Korčuli.

P. Dimitri je rođen 6. kolovoza 1773. u Korčuli, gdje je i umro 21. siječnja 1855. Otac mu se zvao Dimitar, a majka Frana, rođena Geričić. Petru su na krštenju kumovali knez Ivan K. de Mostro i Frana Ismaelli. Odatle zaključujemo da su Dimitri bili ugledna građanska obitelj, koja je imala posjede po otoku Korčuli.

Evo nekoliko važnijih podataka iz *Memorie del Convento di S. Nicolò*. Godine 1480. na Korčulu dolazi dominikanac o. Matej Bračanin. Sa sobom je donio preporučeno pismo zamjenika vrhovnog stariješine svoga Reda za *Vijeće plemića* s molbom da bi se dominikancima dozvolilo graditi samostan u Korčuli i da bi Vijeće dodijelilo za gradnju prikladno mjesto. Molbi je bilo udovoljeno i dominikancima je darovano zemljište na zapadnom rtu grada. O. Matej se dao na gradnju samostana i crkve milodarima Korčulana. Ali „radi nekog neslaganja među redovnicima napustio je započeto djelo. povratio općini teren s onim što je sagradio i otišao iz Korčule.” Godine 1490. o. Matej ponovno moli Vijeće da mu vrati poklonjeno zemljište i ono što je na njemu bilo već sagrađeno, ali je ono odbilo njegovu molbu.

Nepuna dva mjeseca kasnije, 22. srpnja 1490, Vijeće ipak pozitivno rješava molbu o. Franje iz Ravenne i vraća mjesto i građevinu dominikancima, ali uz određene uvjete.

P. Dimitri pretpostavlja da se gradnja morala završiti oko 1506. To izvodi iz nekoliko dokumenata. Prema aktima vrhovne skupštine Reda u Ferrari 1498. samostan u Korčuli je kanonski utemeljen, gradio se u etapama, pa je vjerojatno te godine već bio toliko sagrađen da je u njemu moglo stanovati nekoliko redovnika. 1571. Turci su zapalili samostan i crkvu, ali su dominikanci nakon tih stradanja uz pomoć Korčulana obnovili samostan i crkvu. Prva crkva imala je samo jednu lađu. Godine 1665. toj lađi dodana je i druga s istočne strane te su obje spojene lukovima. Prva crkva bila je posvećena sv. Nikoli, ali je nakon dogradnje druge lađe oltar sv. Nikole prenesen u novu lađu. Od šest oltara podignutih u ovim dvjema lađama četiri su podignuta troškom pojedinih korčulanskih obitelji.

Prema uvjetu što ga je postavilo općinsko vijeće 22. srpnja 1490. administraciju samostana imala su voditi dva plemića, koje je spomenuto vijeće biralo na dvije godine. Ipak sav taj posao vršili su samostanski redovnici.

Po veličini prostorija i ekonomskom stanju samostana u njemu je moglo živjeti više redovnika. Godine 1678. bilo ih je osam. U njemu su održane i tri provincijalne skupštine 1663, 1710. i 1756.

Kad je u Dalmaciji prestala mletačka vlast, Korčula dolazi pod francusku upravu. Nakon toga su je zauzeli Rusi pomognuti Crnogorcima, koji su opljačkali crkvu i samostan. Korčula ponovno dolazi pod vlast Francuske, koja redovnicima oduzima samostan s njegovim dobrima. Prestankom francuske vlasti i dolaskom Engleza 1813. dominikancima se vraća samostan sa svim njegovim dobrima. Ovo rješenje engleskih vlasti izdano je 13. veljače 1813. pod brojem 32. Englesku vlast je naslijedila austrijska, koja je priznala njezino rješenje.

Ipak, zbog oskudice redovnika samostan je neko vrijeme bio zatvoren i kroz to vrijeme dosta stradao. Godine 1844. zalaganjem o. Hijacinta Stalio i doprinosima Korčulana, samostan je još jednom obnovljen.

I poslije 1844. samostan sv. Nikole bit će izložen stradanjima sve do naših dana. Bilo bi vrijedno nastaviti tamo gdje je Petar Dimitri završio.

Copia tratta dal Libro Consiliorum corso sotto il Reggimento del Signor Domenico Tiepolo Conte di Corzola.

Die 6. Junni 1490.

In pleno, et generali Consilio antedicto congregato in quo interfuerunt computata persona Magnifici Domini Comititis, ut supra, Consiliariis quinquaginta tres.

Cum sit, che sia stato concesso per lo supradicto Consiglio uno Loco appresso *La terra de far* uno Monastero de San Nicolò à uno Fra Matteo della Brazza per nome della Religione de San Domenicò. Dappoi parse al supradicto Fra Matteo rinunciare

ogni autorità, la qual aveva in lo dicto Monastero, come manifestamente appar la dicta renunciacion in man del Canceliero. E perciò se vò la Parte per nome della Magnificentia de Conte Domenico Tiepolo, e delli sui giudici ser Peregrino quondam Teodato, ser Nicolò Petrovich, e ser Marino de Canavelli, che iterum lo dicto luoco sia concesso alla Religion de San Domenico della Observantia, e che il dicto Fra Matteo vogliando stare in lo dicto luoco, e star ad obedientia del dicto Ordine della Observantia, possa liberamente stare a suo bon piacer.

Non fuit capta Pars, quia per Pallottas de sì 16, et de nò 25.

* * *

Die 22. Julii 1490.

Cum sit quod olim vigore quarumdam letterarum Vicarii Generalis Ordinis Predicatorum, et ad instantiam, et requisitionem cuiusdam Fratris Mattei de Bracchia eiusdem Ordinis petentis sibi, et successoribus concedi prope Civitatem tantum loci sterilis, quantum satis esset ad edificandum unum Monasterium eiusdem Predicatorum Ordinis, seu Sancti Dominici. Que postulatio cum honesta, et pia, tum ad Divini Cultus augmentationem visa fuerit, gratiose ei concessum fuit. Prefatus igitur Frater Mattheus cepit dictum Monasterium edificare simul, et Templum, quod Divo Nicolao dedicavit; sed postea cum propter dissensiones, et discordias aliquorum Fratrum prefatus Frater Mattheus venundaverit predictum locum, et Monasterium sic inceptum Communitati, que sibi iam concesserat, et abiit.

Nam vero cum ad eundem locum, Deo fortasse sic volente pervenisset Religiosus Frater et Magister Franciscus de Ravenna, cupidus ampliare, et augere Religionem Sancti Dominici, sive Predicatorum Ordinem, ne talis locus ad nomen dictis Religiosis cras pergeret in dispersionem, aut de manibus prefata Religionis exiret, petiit, et supplicavit prefate Communitati, ut iterum predictus locus ad honorem et laudem Dei ac Religionis Sancti Dominici inceptus ad prefatam Religionem reverteretur. Hoc modo verum quod concedatur et dedur in manus et potestatem Reverendissimi Domini Generalis prefati Ordinis Capitibus, quod ipse solus habeat mittere Fratres ad dictum locum prefati Ordinis, et idem remove, et quidquid de eis facere placuerit.

Pleno igitur et Generali Consilio Spectabilis Communitas Curzule, ad sonum campane, ut moris est, et consuetudinis congregato, in quo interfuerunt computata persona Magnifici Domini Comitibus, Consiliaris quinquaginta unus pro nonnullis rebus, et Civitatis commodis disponendis, et precipue pro tali re supradicta.

Posita igitur fuit Pars per Magnificum et Jenerosum Dominum Dominicum Theopolo pro Illustrissimo et Excellentissimo Duce (...) et Comite Curzule dignissimum, et per suos Judices Ser Peregrinum Theodati, Ser Nicolaum Petrovich, et Ser Marinum de Marinis, quod quum predictus locus alias concessus fuerit Fratri Mattheo de Bracchia, et postea per eundem renunciatus, ut supra, concedatur, et detur penitus, et in totum Reverendissimo Domino Generali prefati Ordinis Predicatorum Capiti, qui solus ipse habeat mittere ad dictum locum Fratres eiusdem Ordinis observantes, Viros optime

moratos ac bonam et sanctam vitam agentes, a quibus honeste vite ac virtutis exemplum capi possit; et idem Reverendissimus Dominus Generalis remove, et alios mittere ad sui beneplacitum possit, et potestatem habeat.

Hac adiecta conditione, quod eligentur duo predicti loci, seu Monasterii Procuratores Nobiles Curzulenses, qui omnes et singulas pecunias et res, per Legata seu quocumque alio modo dicto Monasterio relictas, ministrare et gubernare habeant. Qui quidem Procuratores pro duobus tantum annis in dicto officio siue administratione manere habeant; preterea finito officio reddere habeant, et teneantur administrationis rationem illorum duorum annorum successoribus suis nihil apud se retinendo de prefata administratione; alliter non debeant nec possint in aliquo officio eligi, donec totum illud, quod de prefata administratione retinuerint, prefatis successoribus consignaverint et reddiderint.

Capta et obtenta supradicta Pars per ballottas quadraginta septem, quattuor non obstantibus in contrarium repertis.

Electio Procuratorum Sancti Nicolai: Ser Chiriacus elexit Dominum Nicolaum de Obradis de non 2, de si 23.— Ser Gjeronimus quondam Danielis [elexit] ser Jacobum Xilcovich de non 1, de si 3.— Ser Franciscus Staphilacius [proposuit] ser Joannem Juretich de non 30, de si 18.— Magnificus Dominus Vallaresius [proposuit] ser Raphaellem Gabrielis de non 22, de si 16.— Remanserunt Procuratores Dominus Nicolaus de Obradis [et] ser Jacobus Xilcovich.